

Justitiedepartementet

SOS Alarm fyller en unik samhällsfunktion sedan mer än 45 år och larmar dygnet runt ut hjälpresurser vid olyckor och samhällskriser. SOS Alarm ägs till hälften av svenska staten och till hälften av Sveriges kommuner och regioner, SKR. På uppdrag av svenska staten ansvarar SOS Alarm för nödnumret 112 och informationsnumret 113 13 och har även en central roll i samhällets krisberedskap. SOS Alarm har också via avtal med kommuner och regioner ansvar för att prioritera, larma och dirigera kommunal räddningstjänst och ambulans. När det gäller krisberedskapsuppdragen så har SOS Alarm och länsstyrelserna och övriga statliga TiB-myndigheter en omfattande samverkan som även den regleras via avtal.

SOS Alarm har en viktig roll för att hålla ihop helheten för samhällets alarmeringstjänst. Genom nödnumret 112 kan den enskilde som behöver akut hjälp via ett samtal nå samhällets samlade hjälpresurser. Detta är en viktig och grundläggande princip som regering och riksdag vill slå vakt om.

SOS Alarms remissvar av Ds 2022:1 Viktigt meddelande till allmänheten – en översyn av VMA-systemet

Regeringen har över tid gett SOS Alarm ett sammanhållet uppdrag att nationellt säkerställa en effektiv hantering av nödsamtal till nödnumret 112 och därigenom skapa goda förutsättningar för en sammanhållen alarmeringsverksamhet i samhället. Eventuellt tillkommande kostnader för SOS Alarm bör i första hand regleras via alarmeringsavtalet med staten. Den sammanhållna larmkedjans princip har successivt byggts på med uppdrag från regeringen till SOS Alarm att vara en central hub i VMA systemet jämte förmågan att sända VMA till telefoner, samt att ansvara för det nationella informationsnumret vid stora olyckor och kriser, 113 13. På så vis verkar SOS Alarm idag för en sammanhållen larmvarnings- och informationskedja. Och detta med ett tydligt fokus, att värna om medborgarnas trygghet och säkerhet i svåra situationer.

Ett VMA till medborgarna i en allvarlig situation måste skyndsamt och utan dröjsmål kunna verkställas effektivt, och därför är det viktigt att de förslag som regeringen går vidare med utifrån den VMA-utredning som nu presenterats har detta för ögonen.

SOS Alarm ser positivt på att en utredning har gjorts och på att reglering föreslås på området. Avtal och överenskommelser reglerar sedan länge mycket av rutiner och hantering av Viktigt Meddelande till Allmänheten men en del otydligheter har

funnits och finns där en reglering kan tydliggöra ramarna för hanteringen. VMA-utredningen skriver att: ”Lagstiftningen kodifierar i allt väsentligt den ordning som gäller i dag.”. SOS Alarm ser dock att det finns en del skillnader i föreslagen lagstiftning gentemot nuvarande ordning, t ex förslaget om att endast myndigheter ska vara behöriga till att begära VMA.

SOS Alarm ser att avtal mellan parter; mellan SOS och MSB, kommuner och SOS Alarm, MSB och Sveriges Radio för att ta några exempel, även i fortsättningen kommer att vara en viktig förutsättning för att reglera och tydliggöra rutiner och ansvar runt hanteringen av VMA eftersom föreslagen lagstiftning inte går ned på detaljnivå, vilket också utredningen konstaterar.

SOS Alarm ser positivt på det fortsatta uppdraget att vara kontaktpunkt för begäran om VMA – ”ta emot en sådan begäran och för att vidareförmedla den”. Det är positivt att detta tydliggörs i förslaget till Förordning om viktigt meddelande till allmänheten (”Samhällets alarmeringstjänst tar emot och vidareförmedlar begäran till dem som ansvarar för sändning i de kanaler som myndigheten har bestämt.”). Det ger en behövlig långsiktighet i uppdraget.

Det är även positivt att det i förslaget till förordning slås fast att ”Vid en begäran om att ett meddelande ska sändas till terminalutrustning ansvarar samhällets alarmeringstjänst för sändning.” vilket både ger en långsiktighet samt öppnar för att SOS Alarm får ansvaret för att hantera utskick via Cell Broadcast vid ett eventuellt införande av denna teknik i Sverige.

SOS Alarm ser likaså positivt på det föreslagna utökade uppdraget gällande att förmedla VMA vidare till radio- och tv-företag som inte är anslutna till avtal.

VMA-utredningen konstaterar att såväl SOS Alarm som Sveriges Radio kommer ha en viktig vägledande funktion gentemot myndigheterna gällande VMA. Det framgår inte vad denna vägledande roll skulle innebära. Eftersom det enligt utredningens förslag är myndigheter som ska ansvara för bedömningen om ett VMA ska utfärdas samt utformning av meddelande, så är det oklart om den vägledande rollen är i det akuta operativa skedet, innan eller efteråt.

En notering från SOS Alarm är att SOS Alarms uppdrag i alarmeringsavtalet gällande information runt 112 skulle kunna utökas till att även innefatta information gällande VMA. Det bör då ske i samråd med MSB som bör ha huvudansvaret för information runt VMA.

Flyglarm

SOS Alarm hanterar flyglarm sedan 2018 och det finns en hållbar rutin upprättad för detta. SOS Alarm ser här att SOS Alarm med fördel fortsatt kan vara ansvarig utförare för att få en både kvalitetssäker och snabb hantering.

Vid begäran om flyglarm från Försvarmakten utförs hanteringen av särskilt utbildade krisberedskapssamordnare på SOS Alarms Krisberedskapsavdelning, KBA, som i vardagen hanterar VMA inklusive en stor del av de tyfonlarm som utfärdas samt kvartalsprov gällande utomhusvarning. KBA har därmed en vana

vid systemet och av att hantera tyfonlarm. Det bör vara en fördel att en aktör håller i helheten vid samtliga typer av larm och i olika kanaler för att kunna agera snabbt vid behov då tidsaspekten, särskilt vid flyglarm, är av största vikt. Idag kan Försvarmakten begära eller föreslå aktivering av flyglarm, där i det sistnämnda fallet samtliga berörda kommunala räddningstjänster ska kontaktas för att godkänna detta. SOS Alarm ser inte att någon annan aktör än SOS Alarm har den nationella överblicken och kontaktnätet för detta.

Utredningen konstaterar också att VMA-systemets samtliga kanaler görs tillgängliga vid en sådan situation (d v s ”överhängande fara för luftanfall”). Därmed behövs i vilket fall en samordning med Försvarmakten precis likadan som den som SOS Alarm ansvarar för vid ett VMA idag, som kontaktpunkt för begäran, förmedlande funktion till Sveriges Radio samt utskick av meddelande via telefoni, samt även via 112-appen som idag har över en miljon användare.

Vid ett införande av Cell Broadcast (EU Alert) skulle med fördel även denna användas som en kanal vid flyglarm i och med att Cell Broadcast kan larma många användare inom ett stort område simultant. SOS Alarm skulle då kunna ansvara för att samordna utskick till mobiltelefoner via Cell Broadcast med tyfonvarningen. Noteras kan även att SOS Alarm sedan 2009 har ett uppdrag enligt Alarmeringsavtalet att larma (”vidareförmedla information”) till berörda myndigheter vilket även förtydligas och förstärks i Samverkansavtalet mellan MSB och SOS Alarm. Där är en tidig notifiering till SOS Alarm viktig för att berörda myndigheter snabbt ska nås av information, t. ex om ett nära förestående flyganfall.

Det ingick inte i VMA-utredningens uppdrag att se över Höjd beredskap. En notering från vår sida är att även detta med fördel skulle kunna hanteras av SOS Alarm med den erfarenhet vid att hantera VMA inklusive utomhusvarningar som SOS Alarm besitter.

Säkerhet och redundans

SOS Alarm anser att det kommer att krävas en mycket högre säkerhet och redundans än idag runt hantering av VMA, inklusive flyglarm, givet det förändrade omvärldsläget och den viktiga roll som VMA samt flyglarm har för att varna allmänheten. Vilken säkerhetsnivå krävs till exempel för system, samband, fortifikation gällande lokaler, och på hur många ställen ska förmåga att hantera VMA finnas? Utredningen konstaterar att det kan finnas ”anledning att i ett större perspektiv se över och förtydliga hur SOS Alarm ska fullgöra sina uppgifter vid bl.a. höjd beredskap på ett ändamålsenligt sätt med tanke på bolagets viktiga samhällsfunktion.”, men att detta ”bör dock göras inom ramen för den ordinarie budgetprocessen och vid kommande revidering av alarmeringsavtalet.”.

I konsekvensbeskrivningen anges för SOS Alarms del att det inte skulle bli några större förändringar, att det redan idag framgår i alarmeringsavtalet att SOS Alarm ska kunna verka vid kriser/höjd beredskap och att VMA-delen bör rymmas inom ramen för befintliga anslag. SOS Alarm instämmer inte i detta och menar att det är SOS Alarms uppdragsgivare som måste definiera vilken nivå av säkerhet och redundans som ska krävas för att nå en rimligt hög nivå och säkerställa

finansiering för detta. SOS Alarm har redan tidigare till regeringen lämnat ett underlag inför budgetprocess 2023 med förslag på hur SOS Alarms säkerhet och redundans kan säkerställas ända upp till höjd beredskap.

Behörighet för begäran av VMA

När det gäller särskilda anläggningar ("företag som äger eller utövar verksamhet vid anläggning där verksamheten innebär fara för att en olycka ska orsaka allvarliga skador på människor eller miljö, med hänvisning till lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.") så finns det i de flesta fall ett absolut behov av fortsatt behörighet för dessa att begära ett VMA. Det kan röra sig såväl om tung kemisk industri som kärnkraftverk. VMA-utredningens förslag om att endast myndigheter ska kunna begära ett VMA kommer oåterkalleligen leda till fördröjning av utfärdande av VMA.

På både kärnkraftverk såväl som i tung industri så är det personalen/experterna på faciliteten som både snabbast och bäst kan få grepp om läget vid ett utsläpp samt bedöma konsekvenserna och därmed om ett VMA är aktuellt eller inte. En myndighet lär inte kunna förändra den initiala bedömningen från anläggningen. Att beslutet om begäran först ska ta omvägen runt en myndighet, där ansvarig person först ska sökas, respondera, sättas i kontakt med faciliteten, få berättat läget, bedöma detta för att först därefter ta beslut, leder bara till en fördröjning av utfärdande av ett VMA med många minuter.

SOS Alarm instämmer inte i VMA-utredningens slutsats att delat ansvar för aktivering mellan kommunerna, enskilda anläggningar och SOS Alarm bidrar till en fragmentiserad och oklar ansvarsfördelning. Ansvaret går att reglera i avtal vilket redan görs idag. I det akuta skedet då ett VMA begärs överenskomts tydligt, om utomhusvarning ska utlösas, vem som ska göra det; kommunens räddningstjänst eller SOS Alarm.

Om VMA gäller en enskild anläggning så finns sedan 2021 en särskild rutin för VMA som tagits fram i samverkan mellan MSB, SOS Alarm och Sveriges Radio. Den är idag implementerad vid två tunga industrier och flera är på gång att ansluta sig till den. Berörd kommunal räddningstjänst är med vid den förberedande dialog som föregår implementationen och det är i rutinerna mycket tydligt vem som gör vad och har ansvaret för vad.

Syftet med den är att få till den snabbhet som krävs vid ett utsläpp av giftiga ämnen med ett förberett flöde. SOS Alarm ser att den fördröjning som det innebär när en myndighet, i detta fall kommunal räddningstjänst, först ska bli underrättade och sedan fatta beslut, kan innebära risk för liv och hälsa vid ett utsläpp. Den nya rutinen infördes för första gången i Uppsala den 6 december med företaget Cytiva som tillverkar förpackningar för läkemedel och flera anläggningar har tillkommit eller kommer att tillkomma sedan dess. På området finns det giftiga ämnet brom och vid ett utsläpp nås den omgivande bebyggelsen i värsta fall inom någon/några minuter av gasen vilket innebär en omedelbar fara för liv och hälsa. Berörd kommunal räddningstjänst har här medgivit att Cytiva ges rätt att begära ett VMA och det finns som vi ser det ingen anledning att ändra på denna gällande ordning.

VMA-utredningen konstaterar själv på många ställen i rapporten, till exempel i kapitel 8.6.3, att ”Med skyndsamt avses att information behöver nå ut relativt omgående, typiskt sett inom loppet av några minuter.”. Onödig tidsspillan vid potentiellt livsfarliga situationer torde bli resultatet, om begäran först ska ta omvägen runt en myndighet. Detta lär gälla särskilt när annan mindre operativ myndighet än kommunal räddningstjänst är inblandad.

Ordningen som gäller idag där både särskilda anläggningar, operatörer inom el-/telesektorn samt SOS Alarm ger en flexibilitet och snabbhet i ett krisläge. VMA-utredningens argumentation om att det till exempel aldrig har hänt att en elaktör har begärt ett VMA och att de därför inte skulle behöva ha den rätten rimmar illa med tanken om krisberedskap; att vara beredd på det oväntade, det som är utanför det normala och som kan inträffa när man som minst anar det. Ett stort och långvarigt elavbrott påverkar både telefoni, dricksvatten, värme, industriproduktion etc.

VMA-utredningen anför att Sveriges Radios sändningstillstånd anger att endast myndighet har rätt att begära meddelande av vikt för allmänheten som ett skäl till att endast myndigheter ska vara behöriga. Sändningstillståndet gäller till 2025. Dock finns det möjlighet att säga upp sändningstillståndet i förväg från MSB eller Sveriges Radios sida med tre månaders uppsägningstid. Det är alltså möjligt att ändra lydelsen angående behörighet för begäran av VMA. Påpekas kan också att samma lydelse funnits med även i tidigare och nuvarande sändningstillstånd där alltså andra aktörer än myndighet haft rätt att begära VMA.

I utredningens rapport sägs att den nya lagen klargör att det är myndigheten som har rätt att begära sändning av VMA, som ska göra risk- och farebedömningen och lämplighetsavvägningar och som är ytterst ansvarig för informationen. Man menar samtidigt att det även fortsättningsvis kan det finnas behov av vägledning för den myndighet som begär sändning av ett VMA. SOS Alarm ser att det ansvar som då läggs på myndigheter medför en betydande risk för att det bli en stor variation i utformning och omfattning samt att fler VMA än idag kommer utfärdas, framför allt vad gäller misstänkt otjänligt vatten med rekommendation om kokning före förtäring. En uppskattning som gjorts är att om alla sådana händelser skulle resultera i ett VMA så skulle ytterligare ca 50-70 tillkomma per år.

En bättre ordning vore att SOS Alarm får ansvar för både att avgöra om händelsen är av sådan art att ett VMA är aktuellt och för meddelandets utformning. Detta i och med vår samordnande roll vid ett VMA. SOS Alarm har redan idag både ett ansvar enligt VMA-överenskommelsen med MSB för att bedöma om en begäran om ett VMA uppfyller kriterierna och en vana vid utformning av meddelande. Detta skulle snabba på processen från begäran till utfärdande, jämfört med om ett stort antal myndigheter får ett sådant enskilt ansvar. Det bör även tas i beaktande att en myndighet aldrig skulle kunna få den vanan och erfarenheten i och med att VMA är en sällanföreteelse då många myndigheter har hittills aldrig utfärdat ett enda VMA.

Om SOS Alarm utformar meddelandet så kan en språktolk dessutom kopplas in tidigt i flödet för att kunna skicka VMA-meddelandet på andra språk via telefoni. Om det av någon anledning endast kan skickas ett VMA-meddelande via endast telefoni så har SOS Alarm redan ansvaret för utformning av meddelandet. Med fördel kan färdiga mallar användas, vilket görs redan idag, både vid VMA av vanlig typ (t ex hälsofarlig rök vid brand) och vid den nyinrättade rutinen för tung industri. Sveriges Radio kommer, som idag, ha slutordet över VMA-meddelandets utformning i och med att de är ansvarig utgivare i de fall VMA-meddelandet ska sändas i radio.

Noteras kan att det i normalläget idag tar ca 5-15 minuter från begäran till att ett VMA-meddelande gått ut i samtliga begärda kanaler (1-2 minuter vid den särskilda rutinen. Den tiden skulle förlängas ytterligare om en myndighet ska sökas och kopplas in i ärendet.

VMA-utredningen för fram att behörigheten för de som har rätt att begära VMA blir lättare att hålla koll på då endast myndigheter är behöriga. Det finns möjligen en viss poäng i det, samtidigt som det varken bör styra vilka aktörer som ska vara behöriga eller vara begränsande; det går förstås att tydligt ange vilka aktörer som ska vara behöriga oavsett om det är myndighet eller enskild aktör. Att ta med i beräkningen är även vilka personer inom myndighet/aktör som ska vara behöriga och hur de ska styrka detta, t ex med personlig kod eller på annat sätt. Dagens behörighetskontroll behöver i vilket fall stärkas. Uppdraget att genomföra behörighetskontroll ligger hos SOS Alarm enligt VMA-överenskommelsen mellan MSB och SOS Alarm. Sådan kontroll utförs enligt bilaga 1 i överenskommelsen men är relativt rudimentär.

Tydlighet i vad som är ett VMA och utskick i kanaler

Utredningen menar att det med den nya lagregleringen kommer vara tydligare vad som är ett VMA respektive vad som bör vara ett myndighetsmeddelande. SOS Alarm ser dock att det fortfarande kommer finnas en gråzon i detta i och med att lagregleringen inte är så detaljerad. Här kan den föreslagna föreskriftsrätten för MSB samt avtal mellan parterna tydliggöra detta.

Huvudregeln enligt VMA-utredningens förslag är att VMA ska sändas i radio och tv samt till telefoner. Det klargörs att en myndighet i särskilda undantagsfall begära att sändning ska ske på annat sätt, det vill säga genom endast en av dessa kanaler. SOS Alarms erfarenhet idag är att det ibland efterfrågas från den som begär ett VMA att VMA ska skickas ut endast som sms. Det är dock viktigt att understryka att ett VMA så långt det är möjligt alltid skall sändas ut i radio och tv i för att allmänheten ska kunna följa händelseförloppet. Utskick av sms sker normalt bara vid ett tillfälle och då för att uppmärksamma allmänheten på att något har inträffat. Tills Faran över skickas ut så är allmänheten hänvisad till radio och tv för att få fortlöpande information.

När det gäller Faran över i övrigt så menar VMA-utredningen att sändning i någon kanal kan underlätas, om särskilda skäl föreligger. Man säger också att det ibland svårt att avgöra när Faran är över ska sändas för att i samma stycke framhålla att i möjligaste mån bör ett sådant meddelande sändas SOS Alarm anser det viktigt att

det vid någon tidpunkt sätta ett slut på ett VMA med ett Faran över och att det alltid finns någon punkt där faran kan anses vara helt över. VMA-utredningen menar att det ”i möjligaste mån” bör sändas ett Faran över medan SOS Alarm menar att det alltid bör göras regelmässigt.

VMA-utskick i mobil telefoni och VMA på andra språk

För att göra telefoni till en mer robust och funktionell kanal föreslås att de tekniska lösningarna för telefoni som VMA-kanal bör ses över. SOS Alarm instämmer i detta och ser att dagens positionsbaserade lösning för utskick av sms till mobiltelefoner inom berört område (s k LBAS) med stor fördel skulle kunna kompletteras med EU Alert, d v s utskick via tekniken Cell Broadcast. Idag använder, oss veterligen, fem EU-länder en kombination av LBAS och Cell Broadcast.

En kommentar i anslutning till ovanstående är att mobiloperatörernas kapacitet för SMS-utskick inte finns reglerat någon annanstans än i avtal mellan SOS Alarm och respektive mobiloperatör. I Lag (2003:389) om elektronisk kommunikation, 5 kap, §7, anges visserligen att ”Den som tillhandahåller en allmänt tillgänglig telefonitjänst till mobil nätanslutningspunkt ska vid en olycka eller en annan allvarlig händelse i samhället avgiftsfritt medverka till att förmedla meddelanden som är av vikt för allmänheten” men inte något om hur snabbt detta meddelande ska kunna nå allmänheten. Det varierar dessutom betydligt i kapaciteten mellan de fyra mobiloperatörerna som har eget mobilnät.

VMA-utredningen föreslår att vid VMA-utskick via terminalutrustning ska behörig myndighet kunna bestämma att meddelandet ska sändas på ett annat språk än svenska. Anledningen skulle enligt utredningen vara att ”telefoni som kanal i regel är den mest effektiva vägen för sändning av ett VMA på ett annat språk”. Utredningen menar att det för närvarande inte finns möjlighet att ställa krav på sändning av VMA på andra språk i radio och tv i den föreslagna lagstiftningen, i och med att det varken finns denna skyldighet i lagstiftning eller sändningstillstånd. SOS Alarm vill dock påpeka att även personer med annat språk än svenska bör kunna följa ett skeende efter att ett VMA utfärdats. Utredningens förslag om behörig att myndighet kan behöva se till att information på andra språk ”läggs ut på myndighetens hemsida eller t.ex. på krisinformation.se” innebär dels att ett VMA-meddelande måste peka på berörd myndighets hemsida, dels att myndigheten måste ha en beredskap för att snabbt kunna lägga ut relevant och uppdaterad information löpande, även utanför kontorstid och på relevanta språk.

Man föreslår vidare att myndigheten ska ansvarar för översättning av ett VMA-meddelande och då kunna ta hjälp av SOS Alarm som utredningen menar har ”språkkompetens inom företaget för andra uppgifter”. SOS Alarm vill dock påpeka att den språkkompetens som utredningen hänvisar till består i ett avtal med en tolkförmedling om direkttolkning på fyra språk (arabiska, somaliska, ryska, bosniska/kroatiska/serbiska) under kontorstid (för arabiska fram till kl 22) och alltså inte dygnet runt. Under övrig tid är tillgången till tolk beroende om det finns någon att få tag på i det aktuella språket, något som ofta tar minst 15 minuter. Dessutom innebär dagens tolkning en muntlig sådan och i detta fall skulle en ny

rutin behövas tas fram för att överföra det skriftliga VMA-meddelandet till tolk på berört språk och sedan efter översättning tillbaka till SOS Alarm (eller myndigheten).

Beroende på vilka språk som ett meddelande antas kunna sändas ut på måste en utökad tillgänglighet finnas för tillgänglighet dygnet runt på det/de språk som kan vara aktuella, om tidsrymden för utskick på språket ska kunna ske inom rimlig tid. Förutsättningen är ju, enligt utredningen, att det är ”genomförbart med beaktande av tillgång till översättning och skyndsamhetskrav” vilket då kräver en dygnet runt-tillgång av tolkar, om inte en längre tidsrymd för utskick på andra språk av någon anledning skulle anses vara tillräcklig.

Utredningen anger engelska som det språk som torde vara vanligast men att ”det skulle också kunna gälla andra språk beroende på situation och det geografiska området. Regeringen, eller den som regeringen utser, bör ange vilka språk som ska vara aktuella och finansiering säkras för utökning av tolkavtal på detta/dessa språk, inkluderat engelska, i och med att översättningen av ett meddelande måste vara helt korrekt. Idag finns standardmeddelanden på engelska framtagna för de fem vanligaste händelserna, men meddelanden av mer ovanlig typ måste snabbt kunna översättas med korrekt bibehållet innehåll.

Tillgänglighet, 112-appen

SOS Alarm finner det märkligt att VMA-utredningen inte berör tillgänglighetsfrågan mer än kort i stycke 12.6 och där då endast redovisar tillgänglighet i tv och radio. Enligt SOS Alarms erfarenhet kan konstateras, efter att dövorganisationer kontaktat oss, att döva inte upplever att dagens kanaler för VMA är anpassade för dem. Denna fråga bör därför ses över vidare i samråd med målgruppen.

En kanal som döva använder primärt uppges för övrigt av Sveriges Dövas Riksförbund vara 112-appen. Idag skickar SOS Alarm på eget initiativ ut VMA-meddelanden till berörda användare via 112-appen. Finland har valt att ha sin motsvarande 112-app som primär kanal för varning till allmänheten. SOS Alarm ser att 112-appen på samma sätt skulle kunna vara en användbar kanal för VMA i Sverige.

Utomhusvarning

Gällande utomhusvarning ställer sig SOS Alarm positiv till utredningens förslag om att varje enskild kommun även i fortsättningen ska kunna träffa avtal med SOS Alarm om utomhusvarning. SOS Alarm har redan teknisk möjlighet att hantera utomhusvarningssystemet sedan 1990-talet, och på samma sätt som bolagets andra VMA-uppgifter bör det ses som en del av samhällsupdraget.

SOS Alarm är dock tveksamma till kommunen ska råda över utformningen i avtalet eftersom detta kan leda till en variation i innehåll som gör det svårt för SOS Alarm att ha en enhetlig hantering. Utredningen lyfter fram en del fördelar med att SOS Alarm kan hantera utomhusvarning som den redundans detta skapar, möjlighet till snabb varning i flera kommuner och utomhusvarning på begäran av en annan myndighet än kommunen, t ex länsstyrelsen eller Polismyndigheten

Utredningen anger att VMA ska kunna skickas ut enbart i anläggningar för utomhusvarning ”om det finns särskilda skäl med hänsyn till farans art eller omständigheterna i övrigt”. SOS Alarm ser dock att detta måste vara ett extremt undantagsfall eftersom det vid utomhusvarning är en regel att man ska gå inomhus och lyssna på Sveriges Radio för mer information. Att endast skicka ut utomhusvarning utan annat meddelande torde leda till förvirring och oro samt brist på information.

Övriga synpunkter

Ordningsman för VMA

SOS Alarm anser att det är viktigt det finns en övergripande ”ordningsman” för VMA och anser oss kunna axla denna roll. Förutsättningar vid ett VMA kan ändras snabbt och vid tillfällena kan det finnas fler än ett VMA att samordna och hålla koll på. Exempel på detta är den torra sommaren 2018 med de många mark- och skogsbränderna där det under en period låg 13 samtidiga VMA, de flesta av dem under flera/många dagar. Det gjorde det svårt även för de inblandade räddningsledningarna att veta om ett VMA var utfärdat i området i och med att de löste av varandra flera gånger under långvariga insatser. Här finns även de nygamla perspektiven med skalan från VMA i fredstid, via civilt försvar ända upp till väpnat angrepp mot Sverige. Det måste finnas en absolut fördel med en aktör som håller ihop den operativa delen i hela denna skala.

Informationsnumret 113 13

SOS Alarm vill trycka på den viktiga roll som det nationella informationsnumret 113 13 har som en informationskanal vid ett utfärdat VMA. Tillsammans med Krisinformation.se och Sveriges Radio finns här en möjlighet att för orolig eller informationsbehövande allmänhet få vidare information om händelsen som lett till ett VMA och råd för att undvika att utsätta sig för fara.

Beredskapssektorerna

VMA-utredningen menar att arbetet i beredskapssektorerna kommer att vara av stor betydelse vad gäller VMA-frågan. SOS Alarm får som bolag inte ingå som representant i dessa men det är viktigt att SOS Alarm kan verka som adjungerad i relevanta sektorer för att bland annat kunna få och ge input i VMA-frågan.

Med vänlig hälsning

SOS Alarm Sverige AB

Rickard Gustafson
Chefsjurist